

4. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2002. – 325 с.
5. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению / Е. И. Пассов. – М. : Просвещение, 1991. – С. 20–35.
6. Сура Н. А. Навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою : автореферат дис. на здобуття наукового ступення канд. пед. наук : 13.00.04. / Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2005. – 17 с.
7. Becker J. Theoretical issues in natural language processing / J. Becker. – Cambridge Mass : Bolt, 1990. – P. 28–32.
8. Romanova L. Through grammar to Mastering a Foreign Language / L. Romanova // English. – № 19. – May 2004. – P. 7–22.

Надійшла до друку 20.05.2013 р.

УДК 37.036:371.13:78.01

Лариса Сєрих

ВИЯВЛЕННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА УЧНІВ ОСНОВНОЇ ТА СТАРШОЇ ШКОЛИ

У статті теоретично обґрунтовані основні показники рівнів сформованості естетичного середовища учнів основної та старшої школи. Проаналізована якість створення естетичного середовища при проведенні констатувального етапу дослідження. Дана характеристика рівнів формування естетичного середовища на основі заздалегідь визначених критеріїв та показників, зокрема високий (творчий) – характеризується здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, він прагне справити на оточуючих гарне враження, створити певний ефект; презентує самого себе (створює певний імідж); естетична культура сформована, учні (вихованці) можуть приховувати свої дійсні почуття, маскувати їх, якщо потрібно; розуміють сутність різних видів та жанрів мистецтва, розуміють зміст твору, його образні вислови, метафори тощо; учні (вихованці) із задоволенням вивчають предмети художньо-естетичного профілю, виявляють інтерес до мистецтва, називають улюбленого композитора, художника, режисера, актора й виконавця, аргументують свою відповідь; хочуть бачити навчання цікавим, а педагога професіоналом. Достатній (пошуково-когнітивний) – характеризується достатньою здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, він прагне справити на оточуючих деяке враження, створити певний ефект, хоча без свідомої цілі; (презентація самого себе); прагнення до самовиразистися, створити позитивний власний імідж; для учнів (вихованців) не значне значення має естетичне середовище; головне призначення мистецтва для них – це створення предметів краси, добротних предметів (можливо яскравих, одноколірних, різноманітних, вишуканих, оздоблених, декорованих, інкрустованих тощо). Недостатній (репродуктивний) – характеризується незначною здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, респонденти не можуть виражати адекватно власний стан у зовнішніх проявах.

Ключові слова: естетичне середовище, вчитель-експериментатор, учні основної та старшої школи.

В статье теоретически обоснованы основные показатели уровней формирования эстетической среды учащихся основной и старшей школы. Проанализировано качество создания эстетической среды при проведении констатирующего этапа исследования. Данная характеристика уровней формирования эстетической среды на основе заранее определенных критериев и показателей, в частности высокий (творческий) характеризуется способностью ученика (воспитанника) к эстетической деятельности, он стремится произвести на окружающих хорошее впечатление, создать определенный эффект; представляет самого себя (создает определенный имидж); эстетическая культура сформирована, ученики (воспитанники) могут скрывать свои истинные чувства, маскировать их, если нужно; понимают сущность различных видов и жанров искусства, понимают содержание произведения, его образные выражения, метафоры и т.д., учащиеся (воспитанники) с удовольствием изучают предметы художественно-эстетического профиля, проявляют интерес к искусству, называют любимого композитора, художника, режиссера, актера и исполнителя, аргументируют свой ответ; хотят видеть обучение интересным, а педагога профессионалом. Достаточный (поисково-когнитивный) – характеризуется достаточной способностью ученика (воспитанника) к эстетической деятельности, он стремится произвести на окружающих некоторое впечатление, создать определенный эффект, хотя без сознательной цели, (презентация самого себя), стремление к самовыражению, создать положительный собственный имидж; для учащихся (воспитанников) незначительное значение имеет эстетическая среда; главное предназначение искусства для них – это создание предметов красоты, добротных предметов (возможно ярких, одноцветных, разнообразных, изысканных, украшенных, декорированных, инкрустированных т.д.). Недостаточный (репродуктивный) – характеризуется незначительной способностью ученика (воспитанника) к эстетической деятельности, респонденты не могут выразить адекватно собственное состояние во внешних проявлениях.

Ключевые слова: эстетическая среда, учитель-экспериментатор, ученики основной и старшей школы.

The main level indicators of the formation of aesthetic environment of schoolchildren and students are theoretically grounded in the article. The quality of the creation of aesthetic environment during the ascertaining investigation phase is analysed. This characteristic of levels of aesthetic environment's formation on the basis of predetermined criteria and indicators, in particular high (creative) – is characterized by the ability of the pupil (student) to the aesthetic activity, who tends to make a good impression on others, to create a certain effect; who presents itself (creates a certain image); the aesthetic culture is formed, schoolchildren (students) can hide their true feelings or mask them if needed; they understand the nature of different types and genres of art, understand the content of the work, its figures of speech, metaphors, etc.; pupils (students) master the subjects of the artistic and aesthetic profile with the pleasure, take interest in art, can call the favourite composer, painter, director, actor and singer, give reasons for their answers; want to meet the learning as interesting one, and a teacher as a professional. The sufficient (search and cognitive) level – is described by the sufficient capacity of a pupil (student) to the aesthetic activity, who tends to make some impression on others, to create a certain effect, although without a conscious purpose; (presents itself); the desire for a self-expression, to create the positive image; the aesthetic environment is of minor importance for pupils (students); the overarching aim of art for them is the creation of the objects of beauty, good-quality items (maybe bright-coloured, diverse, sophisticated, decorated, decorated with inlaid, etc.). The insufficient (reproductive) level is characterized by low ability of pupils (students) to the aesthetic activity; the respondents cannot express adequately their own state in the external manifestations.

Key words: aesthetic environment, teacher-experimenter, schoolchildren and students.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення і соціальні потрясіння в суспільстві зламали систему шкільного виховання, зруйнували педагогічні концепції і методику роботи з учнями. Стало очевидним, що нова соціальна реальність (загострення економічних, політичних

і національних суперечностей) принципово змінила механізм людської взаємодії, пріоритети життєвих цінностей та ідеали, призвела до загального погіршення людських взаємин, зниження рівня як загальної, так і моральної культури. У таких умовах не можна обмежитись «косметичним ремонтом» виховання, потрібно радикально переглянути зміст та ідеї, що лежать в основі виховання. Тому, відповідно до наказу управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 22.12.11 № 963 в Сумській області проводиться дослідний експеримент за темою «Теоретико-методологічні засади формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи» [4]. Розроблена програма експерименту, виявлені рівні сформованості естетичного середовища учнів основної та старшої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблем створення естетичного середовища долучались науковці: А.М. Архангельський, Л.П. Буєва, М.С. Коган та ін.; проблеми шкільного навчання з предметів художньо-естетичного профілю вивчали О.А. Комаровська, Н.С. Миропольська, Л.М. Масол, В.В. Рагозіна та ін.; на важливе значення взаємовідносин у формуванні особистості вказують сучасні психологи та педагоги І.Д. Бех, О.О. Богданов, А.М. Бойко, Л.П. Божович, Я.А. Каменський, О.В. Киричук, Б.Т. Лихачов, Л.І. Новікова, О.Б. Старовойтенко, О.П. Сидельковський, В.О. Яковлев та ін. Психологічний механізм сприймання естетичного в дійсності і мистецтві та проектування предметного світу аналізували Б.Апаньєв, В.Пилипенко, П.Якобсон; на проблемі взаємодії людини з естетичним середовищем зосереджувалася увага мистецтвознавців (В.Ангелов, В.Курлішук, Л.Шепетіс); теоретичні основи системи естетичних властивостей архітектури розкривалися у роботах вітчизняних архітекторів (Ю.Божко, А.Мардер); емоційний вплив предметно-просторового середовища на людину та шляхи його естетичного освоєння знайшли відображення в роботах В.Аронова, Д.Кучерюка, Г.Сомова, А.Чекаліна; питанню створення і розвитку архітектурно-просторової композиції інтер'єру присвячені роботи А.Олексієнко, а шкільного інтер'єру зокрема – С.Лужецького, Л.Тасалової. Проблема художньо-естетичного оформлення шкільних будівель розглядалася у дослідженнях П.Автомона, А.Урсу та ін.; питання використання архітектурно-художнього середовища як фактора естетичного розвитку учнів актуалізовані у працях І.Ветрової, Ю.Ізюмського, Ю.Поршевої; питання дизайн-освіти висвітлюють С.Антонович, В.Бугайов, В.Кулік, В.Торкалюк, В.Шпільчак та ін.; проблеми формування професійної готовності вчителя до естетичного виховання школярів та проектування організаційних форм виховної діяльності розглянуті в роботах Л.Заремби, Н.Конишевої, Г.Кутузової, В.Сороки та ін.

У ході дослідження розглядалися велика кількість публікацій 90 х років кінця ХХ століття, в яких досліджувалися освітнє середовище та його компоненти, зокрема, організації естетичного компонента (Печко Л.П., Савенкова Л.Г., Лабковська Г.С. та ін.), архітектури навчальних закладів, організації внутрішнього простору, інтер'єру, естетизації уроку, естетиці зовнішнього вигляду педагогів та вихованців, етиці та естетиці взаємовідносин в навчально-виховному процесі тощо.

Мета написання статті – теоретично обґрунтувати та практично перевірити визначені показники і критерії формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи.

Виклад основного матеріалу. Ефективність процесу естетизації середовища учнів значною мірою визначається тим, наскільки ґрунтовно досліджено теоретично-методологічні проблеми в цій галузі як виконано діалектичний аналіз педагогічних явищ.

Викладемо основні критерії формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи. Першорядним критерієм, що має важливе методологічне значення для теорії та шкільного виховання, є правильне вирішення питання про співвідношення діяльності та відносин у вихованні. Цієї мети можна досягти насамперед виявленням конкретних характеристик специфічних для діяльності та відносин [3, с. 6].

У діяльності здійснюється перетворювальна роль людини (обираємо як другий критерій) [3, с. 7]. Доповнимо цю думку нашим висловом: «Людина прагне перетворити середовище за законами краси. У результаті перетворювальної дії відбувається підкорення навколишнього світу своїм інтересам між людиною і природою виростає штучно створена «олюднена» природа

– продукт сукупної діяльності, виростає штучно створене «олюдене» естетичне середовище – продукт сукупної естетичної діяльності».

Невіддільною характеристикою діяльності є її усвідомленість. Людина на відміну від тварини робить свою діяльність предметом власної долі, власної свідомості. Усвідомлений характер діяльності (наступний критерій) сприяє тому, що людина стає універсальним її суб'єктом [3, с. 7]. Доповнимо думку: [Серед усіх форм діяльності – творча (естетична) діяльність людини є вирішальним чинником створення естетичного середовища. У естетичній діяльності людини розкриває і розвиває свої сутнісні творчі сили, засвоює і закріплює найважливіші естетичні цінності] – наступним критерієм визначаємо спроможність до творчості або творчність. Погоджуючись з думкою В. Білоусової про природу діяльності додаємо, що [За своєю природою діяльність завжди має суспільний характер. Вона виступає у вигляді суспільної діяльності навіть тоді, коли здійснюється без посереднього спілкування з іншими людьми].

Відомий фізіолог І.П.Павлов пише про потребу «увесь цей хаос відносин узяти у відомі межі, зробити явища постійними, відкрити правила та їх механізми» [3, с. 17]. Погоджуємо й доповнюємо, що [Естетичне середовище слід розглядати як явище постійне й потрібно тільки відкрити механізми його формування, удосконалення (можливо технологію, модель)].

Отже, діяльність є платформою, базою, на якій розгортаються певні відносини, передумовою і умовою їх виникнення. «Спільно взаємодіючою» є, безперечно, групова діяльність школярів [3, с. 23], додамо [Наповнена естетичним змістом вона має цінне естетичне значення, є базою для розгортання відповідних естетичних цінних, творчих, взаємин школярів]. Діяльність наповнена естетичним змістом – наступний критерій.

Емоційний компонент присутній у всіх підструктурах психологічних відносин. Структуру психологічних відносин неможливо всебічно характеризувати без оцінювання. Одиницні відносини формуються на основі етичних, естетичних, правових та інших критеріїв, вчинків життєдіяльності людей. Через оцінювання визначається нормативність психологічних відносин у різних формах прояву [3, с. 29].

Оцінювання передбачає наявність еталонів оцінювання властивостей, які в процесі порівняння, аналізу та синтезу є відправною точкою для винесення рішення про якість і рівень розвитку явища, характер його зв'язків і дають змогу співвідносити віддалені один від одного об'єкти та явища. Оцінка – це форма прояву ставлення, його свідомо об'єктивізація. Оціночне ставлення визначається в контексті розумової діяльності людини, що містить емоційний компонент у вигляді схвалення – несхвалення і можуть у цьому зв'язку виявитися проєкцією самооцінювання, що особливо відрізняється в разі оцінювання людьми один одного, [Тут може бути зовнішність, костюм у формування естетичного середовища тощо]. [3, с. 31].

Успіху без співпраці не буває. Розмови про те, щоб вчитель розумів учня, це лише половина «правди», це односторонній зв'язок («Я тебе чую, а ти мене – ні»). Потрібен і зворотній зв'язок, щоб учень розумів стан вчителя. З того моменту й розпочинається взаєморозуміння, яке забезпечить співпрацю. Односторонній емоційний контакт – це початок індивідуального підходу до дитини, а двосторонній – особистісного [2, с. 15].

Правильно розтлумачити ставлення дитини до вчителя (наступний критерій) можна тільки в тому випадку, коли педагог має здатність (не вродженою, зрозуміло, а набутою, вихованою професійно) «читати» їх почуття за зовнішніми проявами. Тут немає ніякої містики, екстрасенсорики, це результат тренування й досвіду: вміння уважно аналізувати вираз очей, міміку, рухливість, жести, колір шкіри, особливості дихання тощо, своєрідні сигнали, за яким ми впізнаємо кожного з нас [2, с. 17].

З соціально-психологічної точки зору – успіх – це оптимальне співвідношення між очікуваннями сторонніх особистості та результат її діяльності. З психологічної точки зору – успіх – це переживання стану радості, задоволення від того, що результат, якого людина прагнула, співпав з її очікуваннями. З педагогічної точки зору – успіх – цілеспрямоване, організоване поєднання умов, за яких можливо досягти значних результатів діяльності як окремої особистості, так і колективу в цілому [2, с. 31].

Успіх – категорія не абстрактна. Підліток усвідомлює та переживає, але не завжди може дійти до її витоків, не завжди адекватно оцінює її. Підходить до свого успіху або невдачі по-дорослому, аналітично, шукає його корені, прагне (здебільшого стихійно) прогнозувати власні можливості [2, с. 35].

На думку І.Д.Беха, «педагогові як організатору художнього виховання підростаючого покоління слід орієнтуватися на те, що повнота насолоди є основним критерієм художнього розвитку. Усі його методичні засоби мають бути спрямовані на досягнення такого емоційного стану [1, с. 28]».

Отже, перейдемо безпосередньо до результатів дослідження. Нами було встановлено три рівні сформованого естетичного середовища учнів основної та старшої школи – високий (творчий), достатній (пошуково-когнітивний), недостатній (репродуктивний).

Анкета № 1 (5, 9 класи) призначалася для визначення здатності учня до естетичної діяльності. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню здатності вихованця до естетичної діяльності: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Анкета № 2 (9 класи) призначалася для визначення іміджу учня (презентація самого себе). За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню сформованого іміджу вихованця в естетичному середовищі: 14-15 б. – високий рівень сформованого іміджу; 13-10 б. – достатній рівень сформованого іміджу; 9-5 б. – недостатній рівень сформованого іміджу.

Аналізуючи анкетні дані опитувальника № 3 (5, 9 класи), визначено ступінь розуміння учнями естетичної цінності навколишнього світу та інтересу до мистецтва. За кожну відповідь а) респонденти отримують 4 бали, б) – 3 бали, с) – 2 бали, d) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню розуміння вихованцями естетичної цінності навколишнього світу: 35-40 б. – високий рівень розуміння естетичної цінності навколишнього світу; 30-34 б. – достатній рівень розуміння естетичної цінності навколишнього світу; 10-30 б. – недостатній рівень розуміння естетичної цінності навколишнього світу. Запитання 6-10 перевіряються за відповідями, які записали вихованці на трьох рядочках, за такими показниками: називає, обґрунтовує; називає без аргументацій; виникають труднощі; не називає.

Анкета № 5 (9 класи) призначалася для визначення рівня формування естетичної культури учня. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів – число, яке дорівнює визначеному рівню естетичної культури: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Відповідаючи на запитання анкети № 4 (5, 9 класи), респонденти виявляли розуміння сутності різних видів та жанрів мистецтва. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню розуміння учнями сутності різних видів та жанрів мистецтва: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Анкета № 6 (5, 9 класи) призначалася для визначення рівня ставлення учнів до вивчення шкільних дисциплін. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню ставлення учнів до вивчення шкільних дисциплін: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Анкета № 7 (5, 9 класи) призначалася для визначення рівня сприймання особистості педагога в навчально-виховному процесі. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню ставлення учнів до вивчення шкільних дисциплін: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

За відповідями на питання анкети № 8 (5, 9 класи) було визначено рівень сприймання респондентами естетики інтер'єра. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню ставлення учнів до вивчення шкільних дисциплін: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Анкета № 9 (5, 9 класи) призначалася для визначення рівня значення естетичного середовища для учнів. За кожну відповідь а) респонденти отримують 3 бали, б) – 2 бали, с) – 1 бал. Загальна сума балів складає число, яке дорівнює визначеному рівню ставлення учнів до вивчення шкільних дисциплін: 14-15 б. – високий рівень здатності; 13-10 б. – достатній рівень здатності; 9-5 б. – недостатній рівень здатності.

Висновки. Узагальнимо показники і визначимо характеристику рівнів. Високий (творчий) – характеризується здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, він прагне справити на оточуючих гарне враження, створити певний ефект; презентує самого себе (створює певний імідж); естетична культура сформована, учні (вихованці) можуть приховувати свої дійсні почуття, маскувати їх, якщо потрібно; розуміють сутність різних видів та жанрів мистецтва, розуміють зміст твору, його образні вислови, метафори тощо; учні (вихованці) із задоволенням вивчають предмети художньо-естетичного профілю, виявляють інтерес до мистецтва, називають улюбленого композитора, художника, режисера, актора й виконавця, аргументують свою відповідь; бажають відвідувати мистецькі заходи; головним призначенням мистецтва вважають – це викликати у людини бажання творити; позитивно ставляться й до вивчення шкільних дисциплін інших профілів; розуміють, цінують, насолоджуються гармонією, естетикою навколишнього світу, хочуть покращити світ навколо себе, бажають перетворити інтер'єр навчального приміщення, прилеглої території за законами краси; естетично виховану особистість у загальній масі людей вирізняють за поведінкою, ходом, поставою, манерою говорити, зовнішністю, одягом; хочуть бачити навчання цікавим, а педагога професіоналом.

Достатній (пошуково-когнітивний) – характеризується достатньою здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, він прагне справити на оточуючих деяке враження, створити певний ефект, хоча без свідомої цілі; (презентація самого себе); прагнення до самовиразистися, створити позитивний власний імідж; для учнів (вихованців) не значне значення має естетичне середовище; головне призначення мистецтва для них – це створення предметів краси, добротних предметів (можливо яскравих, одноколірних, різноманітних, вишуканих, оздоблених, декорованих, інкрустованих тощо); частково розуміють сутність видів та жанрів мистецтва, дещо розуміють зміст твору, його образні вислови, метафори тощо; називають улюбленого композитора, художника, режисера, актора й виконавця, але без аргументування; естетично виховану особистість у загальній масі людей вирізняють не за одним, а за декількома (двома-трьома) показниками; естетична культура учня (вихованця) сформована достатньо; респонденти бажають відвідувати мистецькі заходи; посередньо ставляться до вивчення шкільних дисциплін як мистецького, так і інших профілів; учні (вихованці) розуміють естетичну цінність навколишнього світу, насолоджуються гармонією, естетикою його, сприймають естетику інтер'єра; виявляють інтерес до мистецтва; педагога в навчально-виховному процесі хочуть бачити досвідченим.

Недостатній (репродуктивний) – характеризується незначною здатністю учня (вихованця) до естетичної діяльності, респонденти не можуть виражати адекватно власний стан у зовнішніх проявах (це можуть бути учні флегматичні, малорухливі, уповільнені, зі зниженою експресією, а також з тимчасовими станами пригнічення, страху, які побоюються показати свої почуття); для учнів (вихованців) створення естетичного середовища не має жодного значення; про власний імідж вони не замислювались; не вирізняють сучасні види мистецтва серед безлічі традиційних; естетична культура учня (вихованця) не сформована; не розуміють зміст твору, його образні вислови, метафори тощо; не називають засоби виразності архітектури та живопису, а називають безглузді речі; не розуміють сутність різних видів та жанрів мистецтва; позитивно

ставляться до вивчення тих шкільних дисциплін, на яких учителі їм ставлять гарні оцінки; розуміють цінність навколишнього світу, але не знають в чому вона проявляється; не мають інтересу до традиційного мистецтва, оскільки їх інтерес проявляється у відвідуванні дискотек, грі на комп'ютері тощо; не визначають досвідчених учителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку / І.Д. Бех. – К. : Академвидав, 2012. – 256 с. – (Серія «Альма-матер»).
2. Белкін А.С. Ситуація успеха. Как ее создать : кн. для учителя / Август Соломонович Белкін. – М. : Просвещение, 1991. – 176 с.
3. Білоусова В.О. Теорія та методика гуманістичних відносин старшокласників у позашкільній діяльності загальноосвітніх шкіл : монографія / В.О.Білоусова, Л.Т.Коваль та ін. – К. : ІЗМН, 1997. – 192 с.
4. Наказ Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 22.12.11 № 963 «Про проведення в Сумській області дослідного експерименту за темою «Теоретико-методологічні засади формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи» [Електронний ресурс] // Управління освіти і науки Сумської облдержадміністрації [веб-сайт] – Режим доступу: // sumy005@gmail.com

Надійшла до друку 21.05.2013 р.

УДК 378.147:37.013.42

Олена Сидоренко

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В КОМУНІКАТИВНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

На основі аналізу наукової літератури розкрито сутність особистісно орієнтованого підходу, який забезпечує розвиток і саморозвиток особистості, виходячи з її індивідуальних особливостей як суб'єкта пізнання та предметної діяльності. Розглянуто особливості реалізації означеного підходу в підготовці майбутніх соціальних педагогів до комунікативної діяльності в умовах дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Теоретично обґрунтовано, що соціальні педагоги забезпечують розширення кола спілкування дітей, об'єднують тимчасовий дитячий колектив, інтенсифікують спілкування дитини з однолітками та дорослими через спільну діяльність. У рамках дослідження визначено широкий спектр комунікативних характеристик, які допомагають соціальним педагогам налагоджувати спілкування і взаємодію з різновіковими категоріями дітей, колегами й адміністрацією дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

У контексті особистісно орієнтованого підходу охарактеризовано дефініцію «особистість», яка розглядається як головна цінність у системі освітнього процесу, системна якість людини, котра формується у спільній діяльності та спілкуванні. У статті визначено основні ознаки особистісно орієнтованого підходу, обґрунтовано, що складовими означеного підходу є суб'єкт-суб'єктна взаємодія, індивідуалізація, гуманістична спрямованість особистості педагога. Суб'єкт-суб'єктну взаємодію розглядається як діалогічне спілкування, яке має на меті взаємне пізнання, самопізнання партнерів по